

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

**МАТЕРІАЛИ V ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ,
АСПРАНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 20-21 квітня 2017 року)

**Суми
2017**

Таким чином, піднята нами проблема в цілому виявилася настільки актуальною, наскільки важливим є вибір людством альтернатив власного майбутнього. Подальші дослідження держави та можливостей її модернізації є складними з огляду на стрімке збагачення обсягів нових знань, нерівноважність існуючого світового порядку, непередбачуваність розвитку в довготривалій перспективі. Однак, результати такого дослідження дозволять свідомо здійснювати вибір, принаймні, орієнтуватися при цьому на найсучасніші знання, а не сумнівні передбачення.

Список використаної літератури

1. Chaturvedi I. Globalization and Its Impact on State Sovereignty [Digital Recourse] / I. Chaturvedi // International Political Science Association (IPSA). Online Paper Room. – 2012. – 14 Aug. – Access mode : http://paperroom.ipsa.org/papers/paper_249.pdf

СВІТОУСТРІЙ СУЧАСНОЇ МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМИ

Тарасенко Д.

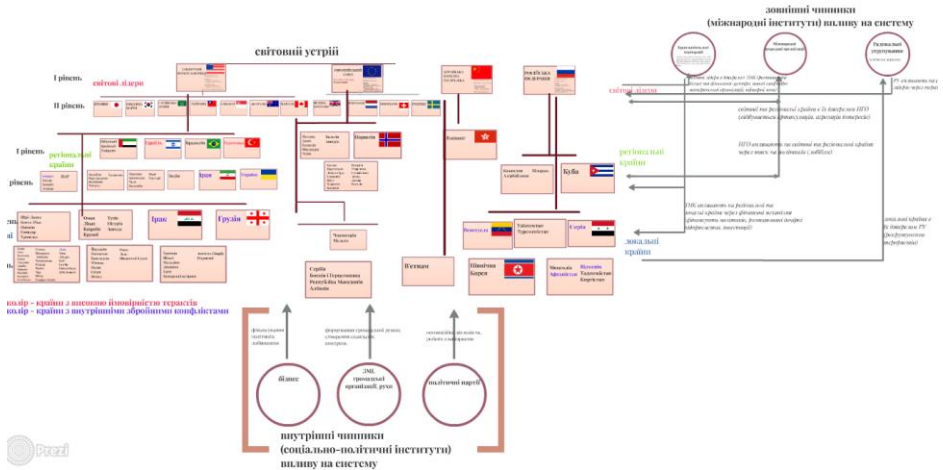
Міжнародна система сучасного світу має складну будову, і будь-яке визначення чи типологія тільки умовно відображає її реалії. Основоположну роль у пізнанні законів функціонування міжнародної системи відіграє її структура. Міжнародна система формується в результаті діяльності суверенних держав зі своїми інтересами. В її основі є домінування обмеженого числа найсильніших держав, а її структура визначає поведінку всіх міжнародних акторів.

Сучасна міжнародна система переживає глибокі потрясіння, пов'язані з трансформацією своєї структури, змінами її взаємодії з середовищем, новими глобальними викликами, що позначається на її регіональних і периферійних вимірах. Ми спробували проранжувати держави та запропонувати власний підхід до структури сучасної міжнародної системи. Для цього нами були проаналізовані **Глобальні звіти** міжнародних організацій і за **одиночку виміру обрано місце держави в світі** за наступними **критеріями**: чисельність населення; рівень ВВП на душу населення; індекс людського розвитку; кількість мільярдерів в країні; військовий потенціал держави; використання нових технологій.

За результатами аналізу нам вдалося виділити **три групи держав:**

1. Світові лідери
2. Регіональні лідери
3. Локальні держави.

В рамках кожної групи ми пропонуємо виокремити по два рівня (I-ий та II-ий рівні держав), оскільки сучасна міжнародна система є одночасно глобалізованою та неоднорідною в межах кожної групи.

Світові лідери

До I-го рівня цієї групи держав відноситься єдина наддержава США, поряд з якою співіснують світові лідери Європейський Союз (передусім Німеччина, Франція), Китайська Народна Республіка та Російська Федерація.

Для світових лідерів I-го рівня характерне: високі позиції в глобальних рейтингах, лідерство у міжнародних інституціях, геополітичне лідерство, та активна політика експансії. Вони ведуть агресивну зовнішню політику, орієнтовану на територіальне розширення - в традиційному (захоплення території, наприклад Росія у випадку із Кримом), та сучасному розуміннях (економічний вплив - США, Китай, ЄС; поширення цінностей - США, ЄС; ідеологічний вплив - Росія). Кожна з держав світових лідерів I-го рівня має союзників на наступних нижчих рівнях та групах. Держави союзники нижчого рівня копіюють стандарти та тренди світового лідера, сповідують спільні цінності та світогляд.

До II-го рівня світових лідерів відносимо вже більшу кількість держав - це Японія, Південна Корея, Саудівська Аравія, Тайвань, Сінгапур, Австралія, Канада, Велика Британія, Нідерланди, Швейцарія, Швеція. Це країни з високим економічним розвитком, вони активно впроваджують нові технології та є лідерами у світі в окремих сферах. Держави світові лідери II-го рівня ведуть активну зовнішню політику, проте не претендують на інші території, не ведуть агресивної експансії. Їх увага більшою мірою зосереджена на якість життя, соціальні стандарти та економічний добробут власних громадян. Світові лідери II-го рівня також часто задають моду в економіці, соціальній сфері, вони є піонерами в новітніх технологіях (високотехнологічні країни).

Поряд з цим, в умовах глобалізації, ця група держав потрапляє під вплив держав світових лідерів I-го рівня. Так, навколо США групується найбільша кількість держав цієї групи - Японія, Південна Корея, Саудівська Аравія, Тайвань, Сінгапур, Австралія, Канада. Навколо ЄС - Нідерланди, Швейцарія, Швеція. Велика Британія хоча і оголосила про вихід з ЄС, все ж залишається під його впливом і паралельно активно взаємодіє із США. Тоді як у інших двох держав - Росії та Китаю - немає стабільних союзників у цій групі. У зв'язку з цим Росія та Китай, хоч і конкурують на світовій арені, проте у "крайніх ситуаціях" змушені співпрацювати і виступати єдиним блоком. Така ж ситуація склалася між США і ЄС.

Таким чином, у сучасній міжнародній системі сформувалося два центри сили - Західний центр (США та ЄС із союзниками) та Східний (Китай та Росія). Це водночас взаємозалежні і протилежні центри сили.

Регіональні лідери – це держави, які завдяки економічному та військовому потенціалу здійснюють політичний вплив на міжнародну систему в окремих регіонах світу.

За результатами ранжування держав нами виокремлено:

Регіональні лідери I-го рівня: Об'єднані Арабські Емірати, Ізраїль, Бразилія, Туреччина, країни-члени ЄС (Австрія, Данія, Бельгія, Польща, тощо), Норвегія.

Власні інтереси кожної з цих країн не перетинаються у політичній, економічній, безпековій та інших сферах, що призводить до їх лідерства на регіональному рівні. Зазначені країни ведуть активну зовнішню політику, спрямовану на розширення власної могутності у регіоні. Держави цієї групи є демократичними із

розвинутими ринковими економіками та сучасними технологіями, високими соціальними стандартами. Поруч з цим - такі країни як ОАЕ, Ізраїль, Туреччина є осередками та форпостами світових релігій та культур, які залишають свій відбиток на інтерпретації тих самих демократичних цінностей та на характер поширення глобальних трендів. Тут швидко та ефективно поширюються економічні, технологічні, соціальні тренди (якість життя) та - військові (спосіб захисту), тоді як політичні та культурні тренди - адаптуються та інтерпретуються через світоглядну призму. Варто наголосити, що зазначений регіон характеризується гострими міжетнічними конфліктами.

Регіональні лідери II-го рівня цікавими є для світових лідерів та регіональних лідерів I-го рівня, які намагаються встановити “контроль” над ними. Фактично навколо цієї групи держав ведеться геополітична боротьба, яка супроводжується зростанням напруженості в регіоні, що призводить і до загострення регіональних суперечностей провідних країн світу.

При умові економічного та технологічного зростання цих країн та конкуруючи з іншими центрами сили, вони зможуть вийти на новий (вищий) рівень розвитку та впливу на міжнародній арені. Тому зазначений сегмент держав **часто за власною волею намагається переміститися під “впливовіший” геополітичний центр.** Це так званий принцип - “приєднання до сильнішого”. Такі держави копіюють економічні, соціальні та політичні глобальні тренди, часто без врахування власних особливостей. Тобто, головні геополітичні рухи (переміщення держав під центри впливу) відбуваються у двох групах - регіональних лідерів II-го рівня та локальних держав I-го рівня.

Локальні держави. До цієї групи держав належать країни Карибського басейну, Латинської Америки, Африки та Азії, всього майже 2 мільярди людей. Частка цього регіону у світовому валовому продукті складає 3%, а у світовому торговельному обороті 5%. Попри маргінальні позиції у світовій економіці, суспільства цих країн переживають процеси соціальної мобілізації (пролетаризація, аналіфабетизація, урбанізація), котра є основою для політизації цих суспільств. Цей сегмент міжнародної системи насичений війнами, конфліктами, бідністю; тут наслідки колоніального минулого тісно переплітаються із труднощами постколоніального періоду. Більшість аналітиків вважає, що найближчим часом їм не вдасться подолати

прогресуючої економічної маргіналізації. Потік військових, економічних, екологічних біженців до економічних світових центрів зростатиме. Це не приведе до створення нових структур світової політики, але спричинить виникнення нових викликів та загроз.

Локальні держави (особливо I-го рівня) цікаві провідним країнам світу своїми природними ресурсами. Вони намагаються дістати доступ до тамтешніх родовищ нафти і газу, інших природних ресурсів, а також заволодіти шляхами їх транспортування.

Поряд з цим цей сегмент є одним із основних джерел загрози світовій безпеці. Це пояснюється триваючими в тамтешніх країнах соціальними заворушеннями та конфліктами.

Отже, запропонована нами структура міжнародної системи дає можливість, більш-менш об'єктивно визначити геополітичні центри сили, характер та механізми взаємодії між державами.

Науковий керівник – *канд. політ.наук, доцент Костенко А. М.*

СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ В РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ СВІТУ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ США ТА ЯПОНІЇ

Даценко А. Ю, Петренко Н. О, *група М-51*

Цінність - будь-яке матеріальне ідеальне або явище, яке має значення для людини чи суспільства, заради якого вона діє, витрачає сили, час, гроші, здоров'я тощо, заради якого вона живе.

Система цінностей - це потреби людини, розташовані в ієрархічному порядку.

Розвинені країни - з найбільшим розвитком економіки країни, в яких домінує третинний і четвертинний сектори. Цей рівень економічного розвитку зазвичай характеризується високим прибутком на душу населення і максимальним індексом людського розвитку потенціалу (ІРЛП).

Сучасне суспільство потребує, особливо в умовах трансформацій, наявності певної системи цінностей, що поділяється більшістю його членів або найбільш соціально активною його частиною. Це ознака самоідентифікації суспільства. При цьому під цінностями слід розуміти певну характеристику суспільної свідомості, сприйняття дійсності товариством, колективних та індивідуальних особистісних орієнтацій, що мають яскраво виражену соціальну